

KOVÁCS ISTVÁN

A prostitúció és a szélsőséges terminológiák összefüggései**The contexts of the prostitution and the extreme terminologies****Absztrakt**

Szerte a világon folyamatosan ér támadás faji kisebbségi csoportokat. A hatások nyilvánvalóak: szegénység, szétesett családok, tönkretett fiatalság vagy akár népirtás. Nem számít, milyen hangosak vallási vezetőink, politikusaink és tanáraink fogadkozásai, és mennyire őszinték az erőfeszítéseik, a rasszizmus, úgy tűnik, fennmarad. Az igazság az, hogy a rasszizmust nem fogjuk teljesen megérteni addig, amíg nem ismerjük fel, hogy két, nem is gyanított csoport aktívan és megtévesztően szítja a rasszizmust szerte a világon. E csoportok működése nyomán olyan nagyszabású tragédiák történnek, mint a náci holokauszt, a dél-afrikai apartheid, jelenleg pedig több milliók általános megnyomorítása ártalmas, függőséget okozó szerekkel. De vajon vannak-e olyan csoportok, akik a szélsőségek elől megmenekülhetnek?

Kulcsszavak: emberkereskedelem, prostitúció, szélsőség, rasszizmus, xenofóbia

Abstract

The racial minority groups are attacked continuously on the world. The effects are obvious: poverty, families, spoiled youth, disintegrated genocide. It doesn't matter, how loud our religious leaders', our politicians' and our teachers' are, and how honest their efforts are, the racism, isn't disappearing. The truth is, that we won't understand the racism totally while we don't recognise it, that two, a not suspected groups tirs actively and decep tively the racism up over the world. After the group functions happens large-scale tragedies like the Nazi holocaust, the South-African apartheid, and currently million humen are spoiling with gift ingimplements. But, are the regroups who may escape from the extremes?

Keywords: human trafficking crime, prostitution, extrens, racism, xenofobie

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2015. VIII. évfolyam 4. szám

BEVEZETÉS

Európa központi elhelyezkedésének köszönhetően a nemzetközi szinten megjelenő migrációval kapcsolatban nagy szerepet vállal. A régiók a bevándorlás területén ennek eredményeképpen rendkívül gyors változásokat hoztak. Az Európában fellelhető szuverén országok többsége a kilencvenes évek végére egyszerre befogadó, kibocsátó és tranzitál-
lam lett.

Ezen államok (például Ukrajna, Románia, Magyarország) jelentős része a környező országokra nagy volumenű migrációs nyomást gyakorol. A globalizációhoz kapcsolható migráció a technológia, a kommunikáció és az üzleti élet területén minőségileg és mennyiségileg is jelentős változásokat hozott magával. Európa - köztük Hazánk – kiemelkedő példája annak, hogy az elmúlt évszázadban a migrációval kapcsolatos mennyi új szereplő, helyszín, intézkedés és stratégia jelent meg, amelyek jelentős kihívásokat, lehetőségeket, veszélyeket rejtenek önmagukban.¹

A lehetőségek és kihívások kihasználásának, a veszélyek leküzdésének egyik feltétele a kultúra egyetemessé tétele, illetőleg a központi helyen szereplő emberi jogok tiszteletben tartása. Az adatok tanúbizonysága szerint az elmúlt húsz évben Magyarországon is megjelentek azok a nem magyar állampolgárok, akik tartósan letelepedettek, menedékkérők illetőleg nemzetközi védelemre szorulnak, azaz érintettek a kérdéskörben.

A harmadik országbeli állampolgárokról az emberi jogok kontextusában szóló hazai jogi vita - a 2007. évi II. törvény megalkotásáig² - nagyrészt a menekültügy területére korlátozódott, elfeledve, hogy nem pusztán a menedéket kérő és valamilyen védelmi státuszban (menekült, oltalmazott, hontalan, stb.) részesített külföldieket illeti meg a nemzetközi emberi jogok által biztosított védelem. Magyarország jelentős szerepet vállalt a jogharmonizációs törekvések területén. Számos kutató reméli – egyúttal optimista is -, hogy a változás következtében az egyén és a közösségek számára létrejön egy nyitottabb, toleránsabb és elfogadhatóbb világ.³A realisták viszont aggódnak amiatt, hogy a globalizáció ellenségei – a fundamentalisták – harcot indítanak a migrációhoz kapcsolódó nemzetközi egyezmények ellen, az emberi jogokat tiszteletben tartó ratifikált egyezményeket is elvetik.⁴

¹ 2010. december 31-én csupán 212 248 huzamosan tartózkodó külföldi élt Magyarországon, az ő túlnyomó részük is a szomszédos országokból érkezett, illetve uniós állampolgár. A Magyarországon élő, de külföldön született (akár magyar, akár külföldi) személyek lakossághoz viszonyított aránya csupán 3,8% volt 2008-ban (túlnyomó részük határon túli magyar), míg ez az arány – összehasonlításképpen – Csehországban 6,5%, Ausztriában 15,3%. Írországban pedig 16,7% volt.

² 2007. évi II. törvény - a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról - (elfogadva és kihirdetve 2007. január 5-én)

³ Roland Cayrol: Les Français, le racisme et la lutte anti-raciste, in: Commission nationale consultative des droits de l'homme. 1992. La lutte contre le racisme et la xenophobie. Párizs, La documentation française, 1993, 59-67.o.

⁴ Thomas Pettigrew, Wattson Meertens: Le racisme: dimensions et mesure. in: Michel Wieviorka, szerk. Racisme et modernité, Párizs, LaDécouverte, 1992., 109-126.o.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2015. VIII. évfolyam 4. szám

A világban megjelenik a rasszizmus, a xenofóbia, a szemitizmus, az individualizmus és a nacionalizmus. Akár nyugati, akár harmadik világbeli országról essék szó, az adott ország központi vezetése a felsorolt elméletek ellen saját társadalmi és kulturális normáik védelmére fog kelni. Ebbe azok az országok is beletartoznak, amelyek az emberi jogokkal szemben helyezkednek el, nacionalisták, háborúgenerálóak, saját országuk szuverenitásáért mindent megtennének.

Az Egyesült Nemzetek Szövetsége által deklarált Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata tartalmazza azt a megállapítást, hogy az emberiség, mint egész, több joggal rendelkezik, mint a kultúrák, amelyek csoportokra osztják az emberiséget.⁵ Az emberi jogok tiszteletben tartása és a béke azonban nem feltétlenül összeegyeztethető, számos társadalom számára kulturális okokból elfogadhatatlan. Az emberi jogok alapelve túllépi a kultúrák és a civilizáció határait, elér azokhoz is, akik a tisztességes életminőségért folytatott harcban nem tudnak "jogokkal" foglalkozni. Ez az emberi jogok globalizációjának pozitív oldala.

Negatív oldala azonban a kultúrharc az emberi jogok ellen a saját kultúra védelmében. Samuel Huntington ezt úgy fogalmazza meg, hogy a kultúrharc valódi háborúk kiváltó oka lehet. Ez a félelem jogos, de azon kell dolgozni az egész világon, hogy mégse következék be ilyen háború (se).⁶ Ne legyen gyűlölködés, tartsuk tiszteletben a morális értékeket, tiszteljük mások jogait, személyét, érdekeit egyaránt.

A külföldi területen élő migránsok mindennapi életük során sokszor kerülhetnek nehéz helyzetekbe. A hivatalos ügyeik intézését még inkább megnehezíti, olykor-olykor ellehetetleníti, hogy számtalan olyan speciális szabály, előírás vonatkozik rájuk, amelyekkel a velük kapcsolatba kerülő szakemberek, ügyintézők, állami intézmények munkatársai nem találkoztak még a munkájuk során. A migránsok számtalan lehetséges státusza, a gyakran csak más jogszabályból kikövetkeztethető jogaik és személyazonosságukat, tartózkodásuk jogszerűségét, egyéb adataikat igazoló dokumentumok sokfélesége valóban megnehezíti az igényeik, szükségleteik hatékony kielégülését. A migránsok ezen felül az adott országba érkezésük pillanatától számos nehézséggel néznek szembe. A nyelvi nehézségek, a lakhatás megoldása, a munkahelykeresés, az orvosi ellátás nehézségei és az állandó hivatalba járás mellett gyakran kell szembenéznük a társadalom értetlenségével és elutasításával is. Találkoznak a rasszizmussal és az idegengyűlölettel is.

De mi a helyzet azokkal, akik beilleszkednek, vagy éppen bizonyos foglalkozások miatt megtértek és keresendők az adott külföldi országban?! Vizsgálatom során – kutatási témámból adódóan- hipotézisként állítottam fel, hogy az idegen országból érkező külföldi prostituáltak kelendőbbnek számítanak, mint a saját állampolgárok. Velük szemben az idegengyűlölet és a rasszizmus nem érvényesül.

⁵ Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata (elfogadva és kihirdetve az ENSZ Közgyűlésének 217 A (III) határozata alapján, 1948. december 10-én)

⁶ Samuel Huntington: A civilizációk összezapása és a világrend átalakulása. Európa Könyvkiadó, Budapest 2006., 342 o.

TERMINOLÓGIÁK, SZÉLSŐSÉGEK

Amikor országok működnek együtt olyan vitás kérdésekben, mint a rasszizmus, az idegengyűlölet és a szélsőségek, nem meglepő, hogy konfliktusra, vitákra kerülhet sor. Ameddig nem tudjuk, hogy mit jelenteken ezek a kifejezések, addig állást sem szabad foglalnunk bennük. Élete során mindenki találkozott már szélsőséggel, rasszizmussal, ki foglalkozott vele, ki átélte, ki pedig közömbös volt vele szemben.

Ezek a különbözőségek adták a nyilvános közbeszéd – diszkurzus - alapját az adott országokban. A bevezetőben foglaltak szerint azonban, a különbözőségek ellenére minden országnak – függetlenül attól, hogy uniós tagállam-e vagy sem – törekedni kell az emberi jogok tiszteletben tartására és a kiszolgáltatottak védelmének biztosítására. A fejezetben részletesen szeretnék foglalkozni a rasszizmussal, a xenofóbiával, illetőleg a szélsőségekkel.

A fogalmak közül talán a legkisebb értelmezési problémát a xenofóbia angol kifejezés jelentette. Az Oxfordi angol szótár így határozza meg: „an unreasonable fear of foreigners or strangers or of that which is foreign or strange. („indokolatlan félelem a külföldiek vagy idegenek iránt vagy az iránt, ami idegen vagy furcsa.)”⁷

Az idegengyűlölethez alapvetően társuló kérdések a következők:

- Ő kicsoda?
- Milyen szentséget tisztel?
- A miénket?
- Vagy más isteneket?
- Rombolni jön?
- Hozzánk tartozik vagy nem?
- Közömbös irántunk, vagy ellenséges, vagy baráti?
- Valójában ki is ő?

Az idegengyűlölet alapvető problémája az idegenek megítélésében való bizonytalanság. Ez a bizonytalanság egyfajta gyanakvást keletkeztet, ami könnyen fordul át a verbális és fizikai agresszió irányába. Az agresszió pedig szépen lassan elkezd befészkelni magát az emberek mindennapi életébe, főleg olyan kritikus helyzetekben és korszakokban, amely a népek tömeges vándorlását érinti. Vándorlás alatt más népek előli menekülést, terjeszkedést, területfoglalást, élettérkutatást értem. Szorosan kapcsolódó migrációs problémák.

Meg kell jegyezmem, hogy a menekült fogalma szoros összefüggésben áll a vizsgált fogalmakkal, illetve az agresszióval. Minden menekült migráns, azonban nem minden migráns menekült. Mégis saját országában való üldöztetés miatt kénytelen onnan menekülni, illetőleg az adott befogadó országban is az idegengyűlölet káros hatásaival kell, hogy

⁷ Görbe Attiláné Dr. Zán Krisztina – A magyarországi migráció helyzete, kezelésének feltételei és lehetőségei, Doktori PhD értekezés, 2010., Budapest, 83.o.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2015. VIII. évfolyam 4. szám

szembesüljön.⁸ Az ezzel összefüggésben álló agresszió olyan szintre jut el, amely egy idő után beépül az adott nemzet kultúrájába.

A modern nyugat – illetve a modern társadalmak – országaiban a nemzeti-faji – azaz a korábban hivatkozott „ki vagy te?” kérdés két esetben erősödött meg: először a nemzetállamok kialakulása idején, másodsor pedig a II. világháborút megelőzően, illetőleg az alatt a diktatúrák idején. Mindkét esetben a legfontosabb kérdésnek számított, hogy milyen származású az illető, hiszen az alapozta meg a nemzeti identitást, az alkothatta meg az egységes állam kialakulását. Amennyiben a nemzetállam létrejött, akkor ez a nációsítás lazábbá válik, felenged. Két eszme váltakozik a nemzetállamok létrejöttkor: gazdagítja a nemzetet, ha más kultúrákat olvaszt be magába, az élet színesebbé és gazdagabbá válik, illetőleg, amikor ez az idilli kép szertefoszlik, és a nemzetállam szétesik. A nemzeti identitás megszűnik, és megint előjönnek a hivatkozott kérdések: Ki vagy Te? Közénk tartozol-e? Milyen őseid vannak? Kik a felmenőid? És mikor a kérdések ismét felmerülnek, a probléma nagygyá válik, amely konfliktusokra, ellenérzésekre ad alkalmat. Amikor az identitás elveszik, egység nem jöhet létre.

Amikor az adott ország állampolgára nem tudja, vagy akarja az egészet felvállalni, akkor milyen identitást képvisel magával szemben és az egész nemzetével szemben? Egy valószínűsítő identitászavar jön létre. Tipikus példája a diktatúra, a megszállás, az univerzális gazdasági és pénzügyi világmozgalmak hatása, amely ellenséges a nemzeti elkülönülésekkel szemben. És újra meg újra előjön a kérdés: „Ki vagy Te?”, „Honnan származol?”. Hosszadalmas lélektani folyamat, amelynek eredménye a xenofóbia jogossága, avagy jogellenessége. Bizonyos társadalmi berendezkedések – császárság, királyság – megengedik a különbözőségek létrejöttét, hisz egy királyi sarj joggal érzi magát különbnek egy átlag polgártól, mert az az adott állami berendezkedés folytán elfogadott.

Nem kell alkotnia, értéket létrehoznia, hiszen az a születéssel fogva jár neki, fölénybe kerül az átlagpolgárral szemben. A probléma a demokratikus beállítottságú államok esetén keletkezik, amelynek berendezkedése folytán tisztelnie kellene az alapvető emberi jogokat, és a megkülönböztetéstől mentes társadalmi együttélés szabályait és szabályozásait. Ma attól kerül valaki fölényhelyzetbe, ha nem születik valaminek. Nem születik bizonyos etnikumhoz tartozónak, nem születik bizonyos csoporthoz tartozónak, nem születik vallási felekezethez tartozónak és így tovább. Teljesen kifordított attitűdök jönnek létre, amelyek

⁸1989. évi 15. törvényerejű rendelet - a menekültek helyzetére vonatkozó 1951. évi július hó 28. napján elfogadott egyezmény valamint a menekültek helyzetére vonatkozóan az 1967. évi január hó 31. napján létrejött jegyzőkönyv kihirdetéséről - : "menekült az a személy, aki faji, vallási okok, nemzeti hovatartozása, illetve meghatározott társadalmi csoporthoz tartozása, avagy politikai meggyőződése miatti üldözéstől való megalapozott félelme következtében az állampolgársága szerinti országon kívül tartózkodik, és nem tudja, vagy az üldözéstől való félelmében nem kívánja annak az országnak a védelmét igénybe venni; vagy aki állampolgársággal nem rendelkezve és szokásos tartózkodási helyén kívül tartózkodva, ilyen események következtében nem tud, vagy az üldözéstől való félelmében nem kíván oda visszatérni."

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2015. VIII. évfolyam 4. szám

összekeverhetőek, tönkreteszik a társadalmi értékeket és zűrzavart okoznak. Ilyenek például:

- a) Leggyakoribb a kommunikáció félreértése (általánosságban igaz, hogy a konfliktusok 80 %-a ebből ered).
- b) Információhiány (a jó döntések meghozatala csak kellő mennyiségű információ birtokában történhet, ha kezelni akarjuk a konfliktusokat, akkor rendbe kell tenni a kommunikációs rendszert, az információáramlást).
- c) Nem tudatosult előítéletek (ezek az előítéletek egy nem tudatosult attitűdöt alakítanak ki, fokozatosan torzítják az információkat, aminek következtében a helyzetre nézve rossz döntések születnek).
- d) Konfliktusban résztvevő külföldiek származási, vallási, etnikai hovatartozásából adódó tradicionális, írott és íratlan szabályok ismeretének hiánya.
- e) A konfliktusban résztvevő eltérő kulturális értékei, szabályai (előfordul, hogy az adott népnek, népcsoportnak más szabályozó értékei vannak valamire, mint az „őshonos” lakosságnak és ez okozza a konfliktust.)
- f) Érdekkülönbség, amikor az egyik csak a másik kárára győzhet (ez sokszor azért vezet konfliktushoz, mert a meglévő konfliktust ebben az esetben győztes-vesztes módon kezelik, sokkal célravezetőbb lenne ezekben az esetekben a problémamegoldó stratégiát preferálni.⁹

A fentiek kapcsán adatgyűjtést végeztem annak megállapítása céljából, hogy Magyarországon mennyire érvényesül az idegengyűlölet. 2011-ben összesen 1693 menedékkérőt regisztráltak Magyarországon (legtöbbször Afganisztánból, Szerbiából és Koszovóból, Pakisztánból, Szíriából vagy Szomáliából érkeztek), ami 19,5%-kal kevesebb, mint a 2010-ben regisztrált kérelmek száma (2010-ben az előző évhez képest 55%-kal csökkent a regisztrált kérelmek száma). 47 személy kapott menekültstátuszt az 1951. évi egyezmény alapján (2010-ben ez a szám 74 volt), 98 személy részesült kiegészítő védelemben oltalmazottként (2010-ben 115 személy), 11 részesült visszaküldés elleni védelemben befogadottként (2010-ben 58 személy), miközben 623 ügyben megszüntették az eljárást, többnyire azért, mert a kérelmező valamelyik nyugat-európai országba vándorolt tovább. A kormány statisztikái szerint a kérelmek 25%-a volt ismételt benyújtott kérelem (a Dublin II rendelet összefüggésében vagy más kontextusban), 2010-ben 20%.¹⁰

Ugyan ebben az évben az idegenellenességgel kapcsolatban Csepeli György és társai elemzést végeztek, amelynek során az alábbiakat állapították meg: a fenti vizsgálatban a

⁹Görbe Attiláné Dr. Zán Krisztina – A magyarországi migráció helyzete, kezelésének feltételei és lehetőségei, Doktori PhD értekezés, 2010., Budapest, 88.o.

¹⁰Régió és oktatás/Régió és oktatás sorozat; Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal Kiadványfüzetekben megjelent statisztikai adatszolgáltatás; 22. évf. (2014) 1. szám ISSN 0865-557X; E rendelet célja, hogy elősegítse a menedékkérelmek iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam lehető legrövidebb időn belül történő meghatározását, és megelőzze a menekültügyi eljárásokkal való visszaélést.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2015. VIII. évfolyam 4. szám

Bogardus skála¹¹ nem mindegyik fokozatára, csak a két végpontjára vonatkozóan szerepeltek kérdések, s a vizsgált szempontokban a csoportok részben eltérők voltak. A megkérdezettek az arabokat engednék be a legkisebb arányban az országba menekültként, és esetükben található a házasságra vonatkozó kérdésben a legnagyobb arányú ellenkezés. Ezt tapasztalták már a korábbi vizsgálatokban is, tehát itt is egy időben stabil jelenségről van szó. Az ellenük megnyilvánuló ellenszenv foka – függetlenül a Bogardus skála által implikált szituatív tényezőktől – csak a homoszexuálisok, AIDS-betegek, és a politikai szélsőségekhez mérhető nagyságrendileg.

A magyar adatok abban a vonatkozásban megerősítik a klasszikus amerikai vizsgálatok eredményeit, hogy a származás sem befolyásolja jelentősen a külcsoportok preferencia sorrendjét. A kisebbségi csoportok ugyanis – nem számítva a sajátcsoporthoz való viszonyulást – hajlamosak átvenni a többségi társadalom jellemző attitűdjeit, véleményeit. A magyar határokat minden menedéket kereső előtt bezárni akarók (ezt a kört nyíltan idegenellenesnek tekintjük) köre – minden harmadik megkérdezett – a korábbi adatokhoz képest kismértékben nőtt. Ez az érték jóval magasabb, mint az évtized elején tapasztalt, de alacsonyabb, mint a „csúcs”.

Az alanyoktól azt is megkérdezték, hogy melyek azok a menedéket kereső csoportok, akiket beengednének Magyarországra. E kör egyöntetű véleménye szerint a külföldi magyarokat be kell, a bűnözőket nem szabad befogadni. Az összes megkérdezett negyede engedné be a menedéket kereső kínaiakat, bosnyákokat és románokat, minden hatodik közülük beengedné az oroszokat és a cigányokat, de csak minden kilencedik az arabokat. Ezek az arányok tehát lényegileg nem változtak az egy évvel korábbi helyzethez képest.

A megkérdezetteknel az idegenellenesek aránya a népesség átlagánál (33%) magasabb a munkanélküliek (36%), az alacsony iskolai végzettségűek (42%), az újságot nem olvasók (47%), a gazdasági helyzet romlását érzékelők (41%), s az ettől féltők (48%), a nagy áremelkedést várók (42%), az önmagukat a legalsó társadalmi rétegbe sorolók (42%), a falusiak (38%), a 70 év felettiak (40%), vagyis általában azon (egymással átfedő) társadalmi csoportok körében, akiknek az átlagosnál több okuk van félni mindentől, s akik ezért jobban félnek egyebek között az idegenektől is.¹² A statisztikai kutatás eredményeképpen megállapítható, hogy a kutatás alanyai körében Magyarországon jelen van az idegenellenesség, intoleránsak a megkérdezettek. A kutatás olyan adatot nem tartalmazott, amely az idegenek munkavégzésével – így különösképpen prostitúcióval - kapcsolatos, így annak összehasonlítására lehetőség nem volt.

¹¹Az attitűdmérés egyik különleges fajtája, a társadalmi távolság mérésének a 20-as években keletkezett, ismert és gyakran alkalmazott módszere. Nevét kidolgozójáról kapta. A vizsgált személynek arra kell választ adnia, milyen interakciós-kommunikációs közösséget vállalna egy más nemzetiségű, etnikumú, bőrszínű személlyel. A felsorolt lehetőségek a családi kötelék, szomszédság, közös munkahely, turista, ill. teljes elutasítás volt.

¹²Csepeli György–Fábián Zoltán–Sik Endre (1998): „Xenofóbia és a cigányságról alkotott vélemények” in: Társadalmi riport 1998, Kolosi Tamás, Tóth István György, Vukovich György (szerk.). Budapest: TÁRKI, Pp. 458–489.o.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2015. VIII. évfolyam 4. szám

A rasszizmus összetettebb és bonyolultabb fogalom, mint az idegengyűlölet. A rasszizmus fogalmi meghatározására számos definíció született, amelynek során Frederickson elméletét vettem alapul.¹³ A rasszizmus alapesetben a diszkrimináció, erőszak vagy verbális támadás emberek ellen, bőrszínük, vallásuk, kultúrájuk, nemzetiségük vagy származásuk miatt.

Alapesetben csak a biológia jellemzőket soroljuk ide, mint a bőrszín, a faji hovatartozás, stb., azonban a Fredericksoni elmélet túlnyúlik ezen. Definíciója értelemben a rasszizmus túlmutat a tudományos vagy biológiai értelemben vett rasszizmuson, de a kultúrán, valláson vagy rokonságon alapuló csoportos előítéleteket csak annyiban tekinti a rasszizmus-hoz tartozónak, amennyiben az egyébként etnokulturális különbségeket belső eredetűnek, megváltoztathatatlanak és eltörölhetetlenek tekintik. Ennél fogva tehát a rasszizmus nem csupán egy attitűd vagy egy meggyőződés, hanem meg is jelenik a társadalmi gyakorlatban, az intézményekben és rendszerekben. Így a xenofóbia, vagy amit Frederickson kulturalizmusnak nevez (a kulturális különbségek tolerálására való képtelenség vagy akathíány), mindaddig nem tekinthető rasszizmusnak, ameddig az asszimiláció valóságos opció, azaz a stigmatizált csoportok önkéntesen megváltoztathatják identitásukat, és így a domináns csoport megbecsült tagjaivá válhatnak.

Mindezzel együtt továbbra is létezik egy nehezen definiálható határterület a „kulturalizmus” és a rasszizmus között, ahol a kultúra különböző felfogásainak vizsgálatával dönthető el, hogy az adott esetben beszélhetünk-e rasszizmusról. A rasszizmus két fő komponense mindezek alapján Frederickson felfogásában a különbözőség és a hatalom. Egy csoport különbözősége válhat alapjává annak, hogy a hatalomfőlényüket kihasználva az adott csoporttal úgy bánjunk, amit saját csoportunkkal szemben kegyetlennek vagy igazságtalannak ítélnénk.

A fentiek következtében rasszizmussal kapcsolatos bűncselekmények alatt olyan bűncselekményeket értek, amelyek esetében a tett elkövetésének indoka az áldozat valamely társadalmi csoporthoz tartozása: az áldozatok legtöbbször a faji, etnikai, nemzeti, vallási vagy szexuális orientáció szerinti közösségek tagjai közül kerülnek ki. A gyűlölet-bűncselekményeket azért különböztetjük meg a többi bűncselekménytől, mert azok hatása túlmutat a közvetlen áldozaton: szimbolikus értelemben azok mindig az egész közösséget ért támadások, melyek így az egész közösség biztonságérzetét csökkentik.

Annak vizsgálatára, hogy a rasszizmus, mint jelenség milyen mértékben van jelen Magyarországon, szintén statisztikai elemzéseket gyűjtöttem. Az Athena Intézet 2009 óta összesen 121 bűncselekményt rögzítettek adatbázisunkban.¹⁴ Ezeket 55 %-ban a rassziz-

¹³ George Frederickson: Racism. A Short History. [A rasszizmus rövid története.] Princeton University Press, Princeton–Oxford, 2002. 51–95.o.

¹⁴ Az Athena Intézet az emberi méltóság és a legsebezhetőbb közösségek védelmére jött létre; fellépve az extrémista csoportok és ideológiák ellen annak érdekében, hogy megőrizze és megerősítse a demokrácia eszméjét Európában. Adatgyűjtő tevékenysége és független vizsgálatai révén az Intézet a belföldi extrémizmus jelenségéről objektív tájékoztatást ad, ami egyben az Intézet tényekre támaszkodó elemzéseinek alapjául is szolgál.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2015. VIII. évfolyam 4. szám

mus, 28 %-ban az antiszemitizmus, 5 %-ban az antiszemitizmus és rasszizmus, 10 %-ban a homofóbia és 2 %-ban a keresztényellenesség motiválta. A támadások 64 %-ban személy ellen, 34 %-ban vandalizmus, ill. tulajdon ellen és 2 %-ban személy és tulajdon ellen irányultak. Az esetek legnagyobb része (78 %) nem járt fizikai sérüléssel, 17 %-ban azonban igen, míg a bűncselekmények 3 %-a volt halálos kimenetelű. Az Intézet által regisztrált gyűlölet-bűncselekmények 32 %-át Budapesten, 17 %-át megyeszékhelyen, míg 49 %-át kisebb vidéki településeken követték el. Az Intézet által regisztrált cselekmények száma 2009 óta folyamatosan csökken (az ezzel kapcsolatos problémákról később), míg 2009-ben 36 eseményt dokumentáltak, 2012-ben már „csak” 25-öt.

Az elmúlt években a rasszista indíttatás – amelynek célpontja Magyarországon jellemzően a roma közösség - egészen 2011-ig stabilan 55 % körül mozgott, 2012-ben azonban 48 %-ra csökkent. A homofób indíttatás is csökkenő tendenciát mutat, a 2010-ben regisztrált 16 %-ról 2012-ben 4 %-ra esett vissza. Az antiszemitizmus, mint indíték azonban stabilan növekedett minden évben és ennek megfelelően kicsivel több, mint 20 százalékról 2014-re 44 % fölé emelkedett. Az elemzés kimutatta, hogy Magyarországon jellemző mértékben – több, mint a megkérdezett személyek felénél – jelen van a rasszizmus, azonban a felmérések évről évre csökkenő tendenciát mutatnak. Ez egyrésztől ugyan bizakodásra adhat okot, de ne feledjük a látenciában maradt cselekményeket sem. A kutatás olyan adatot nem tartalmazott, amely az idegenek munkavégzésével – így különösképpen prostitúcióval - kapcsolatos, így annak összehasonlítására lehetőség nem volt.

A szélsőség, mint megfogalmazás a politológiából származik. Nem más, mint a rasszista és idegengyűlölő bűncselekmények és kifejezések összefoglaló megfeleltetése. Bár masszív kritika éri ezt a kifejezést a társadalomtudósok részéről és a szakemberektől, akik a jelenség megelőzésére törekednek, ám a legtöbben mégis ragaszkodnak hozzá. Ennek az lehet az oka, hogy a szélsőségek kétféleképpen értelmezhetőek. Egyrészt meghatározza a demokratikus társadalom többségét, másrészt pedig elnyomja a szélsőséges elkövetőket a társadalom peremére.

A szélsőség alternatívái, kifejezései minden országban különbözőek. Csehországban például arra töreksenek, hogy a gyűlölet bűncselekmény, és maga a gyűlölet kifejezés elfogadott legyen. Törekvésük a média nagy részében, valamint a polgári társadalomban sikeres volt. Egyik lehetséges előnye, hogy a fókusz az elkövetőről az áldozatra irányítja, így érvényesülnek és érvényesíthetőek az áldozati- és emberi jogok. Németországban egyszerűbb a megítélése a szélsőségeknek, hiszen a bűncselekményeket nem címkézik fel, azokat nevével lehet nevezni: rasszizmus, neo-nácizmus, antiszemitizmus, cigányellenes rasszizmus, idegengyűlölet, homofóbia, szexizmus.¹⁵ Hasonlóan a német és cseh társadalomhoz Magyarországon is szabályozásra került a gyűlölet bűncselekmények köre. Tekintettel arra, hogy a szélsőségek statisztikai elemzése nem foglalkozott a prostitúcióval, így vizsgálatom középpontjában e témakörben kerestem válaszokat.

¹⁵Jesse Eckhard: Politischer Extremismus in der Bundesrepublik Deutschland, Bonn., ISBN-10: 3531141937, 1996., 23-27.o.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2015. VIII. évfolyam 4. szám

A VIZSGÁLAT MÓDSZERTANA

Mindennapi életünk során gyakran halljuk az elcsépeelt „más az elmélet és más a gyakorlat” közhelyet, ezért sokan inkább a személyes élményeik által tapasztalt tudáshoz igazodnak. A megszerzett egyszeri tapasztalat, az abból levont egyedi következtetés viszont problémákat keletkeztet. A nem megfelelő észlelés-, következtetés levonás-, eredményorientált-ság- mind-mind ilyen problémaforrásnak tekinthető.

Ezen problémák mellett szükségünk van arra, hogy az eredményeket – a megélt tapasztalatokat - tudományos elméleteken keresztül hitelt érdemlően ellenőrizhessük, igazolhassuk. Akkor tekintünk hitelt érdemlőnek egy jelenséget, ha az ellenőrizhetőség és az egzaktság, mint objektív feltételek érvényesülnek. Az egzaktság akkor érvényesül, ha egy tudományos munka szövegkörnyezeti elemei pontosan definiálhatóak, a nem definiált terminusok az adott kontextusban egyértelműen visszakereshetőek és a kutatás során levont megállapítások a logika szabályait követik.

Az ellenőrizhetőség, mint objektív feltétel a kutatás megismételhetőségét jelenti. A megállapításokat nem a népi köznyelv, a hiedelem, a saját elmélet fogadja vagy veti el, hanem a megállapítások reprodukálhatósága és kipróbálhatósága. Minden megállapítás egyedi érvényű, az általánosságban nem érvényesíthető.

Ez különbözteti meg a privát elméleteket, a tudományosan alátámasztott elméletektől. Míg a privát elmélet túláltalánosít, addig a tudományos elmélet és eredmény az egyedi problémára – hipotézisre – keres választ és egyedi recepttel oldja fel, mutat irányt a megoldásra. Vizsgálatom során hipotézisként állítottam fel, hogy az idegen országból érkező külföldi prostituáltak kelendőbbnek számítanak, mint a saját állampolgárok. Velük szemben az idegengyűlölet és a rasszizmus nem érvényesül. A fenti hipotézis alátámasztására, avagy cáfolására kutatási módszerként kvantitatív elemzést, kérdőíves vizsgálatot választottam.

KÉRDŐÍVES VIZSGÁLAT

Napjainkra rendkívül széles skálája alakult ki az elsődleges adatfelvételi technikák alkalmazásának. A kutatóknak gyakran olyan információkra van szükségük, amelyek speciálisak, egy-egy konkrét elmélet, hipotézis alátámasztásához vagy cáfolásához szükségesek. Az ilyen és ehhez hasonló speciális helyzetekre ritkán áll rendelkezésre olyan mennyiségű és összetételű másodlagos adat, amely segítséget adhatna a megfelelő elmélet igazolásához. Ezért az ilyen típusú vizsgálatok során a célszemélyek egy meghatározott csoportjának véleményéről, szándékáról vagy magatartásáról, illetve annak indítékáról gyűjtünk információt. A folyamat során a célnak megfelelő adatok közvetlen gyűjtése, feldolgozása, értékelése megkérdéssel történik. Ezzel megismerhetővé válnak a vizsgált szándékok, szokások, vélemények, motívumok és a valós tények.

Célja pedig, hogy a kiválasztott személyek vonatkozásában véleményt, állásfoglalást kapjunk a meghatározott és előkészített feltételek között. Vizsgálatom során olyan embereket szólítottam meg, akik az adott témakörben a leginkább érintettek, illetékesek és elő-

reláthatólag érdekli is őket a téma. Ez garantálta a sokoldalú információs adatbázist. Mivel vizsgálatom mennyiségi információk megszerzésére irányult, ezért a módszer kvantitatív eljárást igényelt. Mivel az emberi hozzáállás, magatartás is mérhető, azaz számszerűsíthető, továbbá az így nyert adatok statisztikai módszerekkel elemezhetők, így választásom nem véletlenül esett erre a módszerre.

A fenti megközelítésből adódóan a kvantitatív eljárást megfelelő elemszámú mintán elvégezve, az eredmények megbízhatósága és pontossága meghatározható volt, kizárva ezzel a privát elméleteken alapuló eredményeket. A leíró jellegű felmérések sajátossága, hogy olyan reprezentatív minta alapján történik az adatfelvétel, amely létszámából, valamint a mintavétel módszeréből adódóan alkalmas az eredmények pontosságának statisztikai módszerekkel való mérésére.¹⁶ Az adatfelvétel során a megkérdezés olyan standardizált kérdőívvel történik, amelyen belül a mérés követelményeinek megfelelő, skálás kérdések szerepelnek. A mintával és a kérdőívvel kapcsolatos feltételek teljesülése az eredmény vonatkozásában egyedivé válik. Nagyon fontos, hogy a vizsgálat és a módszer a hipotézis választ megadja, tekintettel arra, hogy az eredmények az alapsokaság bizonyos csoportjellemzők szerinti behatárolását és a különböző csoportok véleményét tükrözik.

A VIZSGÁLAT EREDMÉNYEI

A kérdőív megalkotásakor 5 kérdésre kerestem választ, amely kérdések megválaszolására öt pontos skálarendszert használtam. Az egyes számmal jelölt az egyáltalán nem jellemző, míg az ötös számmal jelölt változó a leginkább jellemző tulajdonságot jelentette. A hármas számmal jelölt változó a közepes erősséget, az egyes az inkább nem, a négyes pedig az inkább igen attitűdöt jelentette. A vizsgált személyek vonatkozásában 50 személlyel töltetem ki a kérdőívet, akiket 5 külön csoportba soroltam.

A csoportba sorolás nemzetiség alapján került végrehajtásra, így arab, török, kínai, görög és magyar csoportokat hoztam létre. A nemzetiségi csoportba sorolás feltétele az volt, hogy nevezettek külföldről érkezzenek Magyarországra, és itthon minimum 1-10 éve már tartózkodjanak. A magyar csoportnál értelemszerűen ez önmagában megvalósul. A kérdőív kitöltése előtt minden egyes személyt nyilatkoztattam arra, hogy mióta él Magyarországon, előtte hol élt, mivel foglalkozik, milyen nemű és mennyi az életkora.

Az első csoport (arab) vonatkozásában 2 személy a kereskedelem, 4 személy a vállalkozás, 2 személy az eladás és 1-1 személy a tisztviselő és pénzváltó munkakörben tevékenykedett. Életkor szerinti megosztásban a legfiatalabb 21, a legidősebb 45 éves volt. Magyarországi tartózkodás vonatkozásában 1 és 7 év közé esett az itt élők száma. A születési helyet és a korábbi tartózkodási helyet összevetve Abu-Dzsabitból hárman, Dubaiból négyen, Fudzseiráról ketten míg Sardzsáról egy ember érkezett.

¹⁶Kevin Eibel: A marketingeszközök alkalmazása, anyaggyártóipar és raktárgyártóipar, XXXII. évfolyam 1. és 2. szám, ISBN: 0139-1054, 1994.,

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2015. VIII. évfolyam 4. szám

A második csoport (török) vonatkozásában 2 személy a vállalkozás, 1 személy az építészet, 1 személy műszerész, 1 személy tisztviselő, 2 személy a kereskedelem, 2 személy az oktatás és 1 személy a botanika területén helyezkedett el. Az életkor szerinti megoszlásnál a legfiatalabb 21, a legidősebb 41 éves volt. A magyarországi tartózkodás viszonylatában 1 és 9 év között élnek hazánkban a megkérdezett csoport tagjai. Ankarából 4 személy, Isztambulból 3 személy, Hopából 2 személy, Izmirből pedig 1 személy érkezett.

A harmadik csoport (görög) vonatkozásában 4 személy a vállalkozás, 4 személy a vendéglátás, 1 személy a szerelés, 1 személy pedig az oktatás területén helyezkedett el. A magyarországi tartózkodás vonatkozásában a legkorábban 2 éve, legkésőbb pedig 10 éve érkeztek hazánkba. Athénből 3 személy, Korinthoszból 1 személy, Rodoszról és Krétáról szintén 3-3 személy érkezett. Életkor tekintetében a legfiatalabb 24 éves, a legidősebb pedig 54 éves volt.

A negyedik csoport (kínai) vonatkozásában Pekingből 8 személy, Ürümcsiből 1 személy, Csengtüből szintén 1 személy érkezett. A kereskedelem területén 5 fő, a vendéglátás területén szintén 5 fő dolgozott. Életkor szerinti megoszlásban a legfiatalabb megkérdezett 27 éves, a legidősebb 49 éves volt. A magyarországi tartózkodás viszonylatában 2 és 11 éves intervallumok voltak megkülönböztethetők.

Az ötödik és egyben utolsó csoport vonatkozásában (magyar) 5 személy budapesti, 2 személy nyíregyházi, 1 személy gyulai, 1 személy soproni, 1 személy pedig debreceni volt. 2 személy tisztviselő, 2 személy vállalkozó, 1 személy sportoló, 2 személy oktató, 2 személy építő és 1 személy kereskedő volt. Életkor szerinti megoszlás tekintetében 24 és 42 év közé tehetőek a megkérdezettek. Az életkor a magyarországi tartózkodással megegyezett. Nem tekintetében az összes csoport résztvevői férfiakból tevődtek össze. A kérdőív az alábbiak szerint került megalkotásra:

A volt-e már prostituálttal kérdésre az arab csoportból 9 személy igen, 1 személy pedig nem választ adott. Ez a csoportból megkérdezett személyek 90 és 10 százalékát jelenti. A születési hellyel megegyező prostituálttal volt-e kérdésre 2 személy nem, 4 személy igen és 3 személy az inkább igen választ adta. A megkérdezett személyek 20, 40 és 30 százalékát érintette. A volt már születési helyén kívül más nemzetiségű prostituálttal kérdésre 9 személy, azaz 90 százalék válaszolt igennel. A zavarja a más nemzetiségű prostituált a születési országában kérdésre egyöntetűen, a megkérdezett személyek 100 százaléka nemmel szavazott. A szívesebben folytat-e aktust más nemzetiségű prostituálttal kérdésre 8 személy igennel, két személy pedig inkább igennel válaszolt, ez a megkérdezettek 80 és 20 százalékát érintette.

A volt-e már prostituálttal kérdésre a török csoportból 10 személy igen választ adott. Ez a csoportból megkérdezett személyek 100 százalékát jelenti. A születési hellyel megegyező prostituálttal volt-e kérdésre 3 személy a nem, míg 7 személy az igen választ adta. A megkérdezett személyek 70 és 30 százalékát érintette. A volt már születési helyén kívül más nemzetiségű prostituálttal kérdésre 9 személy, azaz 90 százalék válaszolt igennel, 1 személy pedig nemmel, azaz a megkérdezettek 10 százaléka. A zavarja a más nemzetiségű prostituált a születési országában kérdésre egyöntetűen, a megkérdezett személyek

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2015. VIII. évfolyam 4. szám

100 százaléka nemmel szavazott. A szívesebben folytat-e aktust más nemzetiségű prostituálttal kérdésre 6 személy az inkább igennel, míg 4 személy az inkább nemmel válaszolt, amely a megkérdezettek 40 és 60 százalékát jelenti.

A volt-e már prostituálttal kérdésre a kínai csoportból 6 személy igen, 4 személy pedig nem választ adott. Ez a csoportból megkérdezett személyek 60 és 40 százalékát jelenti. A születési hellyel megegyező prostituálttal volt-e kérdésre 6 személy az igen választ adta. A megkérdezett személyek 60 százalékát érintette. A volt már születési helyén kívül más nemzetiségű prostituálttal kérdésre 3 személy nem és 3 személy igent választ adott. A zavarja a más nemzetiségű prostituált a születési országában kérdésre egyöntetűen, a megkérdezett személyek 100 százaléka nemmel szavazott. A szívesebben folytat-e aktust más nemzetiségű prostituálttal kérdésre 6 személy inkább igennel, 4 személy pedig inkább nemmel válaszolt, ez a megkérdezettek 60 és 40 százalékát érintette.

A volt-e már prostituálttal kérdésre a görög csoportból 7 személy igen, 3 személy pedig nem választ adott. Ez a csoportból megkérdezett személyek 70 és 30 százalékát jelenti. A születési hellyel megegyező prostituálttal volt-e kérdésre 7 személy igen választ adta. A megkérdezett személyek 70 százalékát érintette. A volt már születési helyén kívül más nemzetiségű prostituálttal kérdésre 3 személy nemmel, míg 4 személy igennel válaszolt, azaz a megkérdezettek 30 és 40 százaléka. A zavarja a más nemzetiségű prostituált a születési országában kérdésre nyolc személy az inkább nem, 2 személy pedig az inkább igen választ adta. A szívesebben folytat-e aktust más nemzetiségű prostituálttal kérdésre 3 személy inkább igennel, 4 személy nemmel válaszolt, ez a megkérdezettek 40 és 30 százalékát érintette.

A volt-e már prostituálttal kérdésre az arab csoportból 10 személy igenválaszt adott. Ez a csoportból megkérdezett személyek 100 százalékát jelenti. A születési hellyel megegyező prostituálttal volt-e kérdésre 5 személy nem, 5 személy az igen választ adta. A megkérdezett személyek 50 és 50 százalékát érintette. A volt már születési helyén kívül más nemzetiségű prostituálttal kérdésre 10 személy, azaz 100 százalék válaszolt igennel. A zavarja a más nemzetiségű prostituált a születési országában kérdésre egyöntetűen, a megkérdezett személyek 100 százaléka nemmel szavazott. A szívesebben folytat-e aktust más nemzetiségű prostituálttal kérdésre 10 személy igennel válaszolt, ez megkérdezettek 100 százalékát érintette.

Összességében megállapítható, hogy az 50 személy vonatkozásában 42 személy folytatott már aktust prostituálttal, amely a megkérdezettek 84 százalékát érintette. Az azonos születési hellyel rendelkező prostituált vonatkozásában 50 személyből 29 adott igenlő választ, amely a megkérdezettek 58 százalékát jelenti. A volt-e már születési helyén kívüli prostituálttal kérdésre az 50 személyből 35 válaszolt igennel, amely a megkérdezettek 70 százalékát jelentette. A zavarja-e, hogy más nemzetiségű prostituált van a születési országában 50 személyből 48 válaszolt nemmel, ez a megkérdezettek 96 százalékát jelenti. A szívesebben folytat-e aktust külföldivel kérdésre 50 személyből 34 válaszolt igennel, amely a megkérdezettek 68 százalékát jelenti.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2015. VIII. évfolyam 4. szám

A fenti vizsgálat a hipotézisemet, miszerint a más országba külföldiként érkező prostituáltakkal szemben az idegengyűlölet nem érvényesül, alátámasztotta. A 84 százalékos – létesített már kapcsolatot prostituálttal – arányhoz viszonyított 70 százalékos – már volt külföldi prostituálttal – statisztika kiugrónak tekinthető. A legnagyobb bizonyító erőt a zavarja-e kérdés adta, amelyre a megkérdezettek 96 százaléka válaszolt nemmel, vagyis a nemzetiség és bevándorlás kérdésköre a prostitúcióval összefüggésben pozitív hatású, és a megkérdezettek 68 százaléka mondta azt, hogy igenis szívesebben folytat ilyen személyekkel aktust. Tekintettel arra, hogy különböző nációkat vizsgáltam, amely 5 különböző népcsoportot ölelt fel, így a kultúra, szokás is különbözőnek volt tekinthető, mégis kiugrón magas statisztikai számokat kaptam. Egyöntetűen megállapítható volt, hogy a nációk közötti kulturális különbségekből adódó idegenellenesség a prostitúció vonatkozásában nem érvényesül.

KONKLÚZIÓ

A közös uniós Európánk, legalább is annak nyugati fele – megfelelő következtetést levonva a múltjából – a háború után, ebben a globalizált világban is megteremtette a saját békéjét, annak lehetőségét, hogy ezen a földrészen közösen biztonságban érezhessük magunkat. Európában 1945 óta béke van. Minden olyan személyt, aki fegyveres konfliktus, üldöztetés, stb. területről érkezik, szívesen fogad. Ennek az alapja nem csak az államok közötti azonosság, nem csak a parlamentarizmus talaja, nem csak annak belátása, hogy egy következő háborúnk nem lehet győztese, hanem az emberek közötti, politikai nézetkülönbségeken felülemelkedő civilizált párbeszéd. Annak felismerése, hogy nemzethez való tartozástól függetlenül az európai embereknek vannak közös ügyeik és céljaik, amelyek megvalósítása csak békében, békés eszközökkel lehetséges, háborúskodással nem. A tolerancia és elfogadás gyakorlása.

Ezek megvalósulása érdekében az egyre erősebb, egyre hangosabb, igazi értelmes szerveződés hosszú távra elengedhetetlen, így figyelünk kell:

- a Föld állapotának jövőjére,
- a Föld népei állapotának jövőjére, az éhségre, betegségekre, a nyomorra,
- a megfélemlítésre, ami miatt ma is százezer számra menekülnek,
- a környezet egyensúlyára,
- a népek kultúrája, civilizációja megőrzésére, gazdagítására.

Ezek megvalósulására szükséges:

- fórumot szolgáltatni a békét és biztonságot veszélyeztető jelenségek, események, irányzatok, filozófiák feltárásáért,
- figyelmeztetni az emberi és társadalmi környezetet veszélyeztető hatásokra,
- részt venni a világ hasonlóan gondolkodó köreinek mozgalmában, különös tekintettel szűkebb nemzetközi környezetünk, a szomszédos országok népeinek hasonló, magyar és nem magyar csoportjaira.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2015. VIII. évfolyam 4. szám

Mindezek a toleranciát, a megértést szolgálják. Ezen kérdések megoldásában való cselekvő részvétel – kicsiben és nagyban- olyan lelkiismereti kérdéssé vált, amely elől egyetlen erkölcsi felelősségtudattal bíró ember sem térhet ki. Az új szemlélet kialakulásának és megvalósításának a mai demokratikus kormányrendszerű államokban a népek sorsa önmaguktól kell, hogy függjön, iránymutatásul az idegenellenességhez kapcsolódó szélsőségek megjelenése ellen.

Tekintettel a fentiekre, a jogi szabályozás területén a Tanács 2008/913/IB számon (2008. november 28.) a rasszizmus és az idegengyűlölet egyes formái és megnyilvánulásai elleni, büntetőjogi eszközökkel történő küzdelemről kerethatározatot alkotott, amely a jogharmonizációs eljárás alapján kötelező érvényű a tagállamokra. A jogszabály kimondja:

Ez a 96/443/IB együttes fellépést követő kerethatározat a tagállamok törvényeinek és rendelkezéseinek további közelítésére szolgál a rasszizmust és idegengyűlöletet érintő bűncselekmények tekintetében. A rasszista és idegengyűlölő magatartásnak minden tagállamban bűncselekménynek kell minősülnie, és hatékony, arányos, valamint visszatartó erejű büntetéseket kell kiszabni rá, amelynek maximális büntetési tétele egy évtől három évig terjedő szabadságvesztés.

Ez a kerethatározat minden olyan bűncselekményre kiterjed, amelyet:

- az Európai Unió (EU) területén követtek el, beleértve az információs rendszereken keresztül elkövetett bűncselekményeket;
- egy tagállam állampolgára követett el, illetve az adott tagállam területén letelepedett jogi személy javára követtek el. Ennek érdekében a kerethatározat bizonyos kritériumokat határoz meg a jogi személyek felelőségének megállapítására.
- A rasszizmus vagy idegengyűlölet céljából tanúsított, alább felvázolt viselkedésformák bűncselekményként büntetendők:
- nyilvánosság előtt erőszakra vagy gyűlöletre uszítás faji, bőrszín szerinti, származás szerinti, vallás, meggyőződés, illetve nemzeti, etnikai hovatartozásuk alapján meghatározott személyek csoportjával vagy ilyen csoport valamely tagjával szemben;
- a rasszizmust vagy idegengyűlöletet kifejező röpiratok, képek vagy egyéb anyagok nyilvános terjesztése vagy forgalmazása;
- a Nemzetközi Büntetőbíróság statútumának 6., 7., illetve 8. cikkében meghatározott népiirtás, emberiség elleni vagy háborús bűncselekmény, illetve a Nemzetközi Katonai Törvényszék chartájának 6. cikkében meghatározott bűncselekmények nyilvánosság előtti védelmezése, tagadása vagy súlyosan jelentéktelen színben való feltüntetése, amennyiben az adott cselekményt olyan módon valószínűsítják meg, hogy az ilyen csoport vagy annak valamely tagja ellen erőszakra vagy gyűlöletre való uszításra alkalmas.
- A fentiekre és a bűncselekményekre tekintettel a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy azokat:

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2015. VIII. évfolyam 4. szám

- hatékony, arányos és visszatartó erejű büntetésekkel;
- legfeljebb egy évtől három évig terjedő szabadságvesztéssel szankcionálják.¹⁷

Az erkölcsi és morális alapokon nyugvó hozzáállás és a jogi szabályozás hivatott annak biztosítására, hogy az idegengyűlölet a térségben megszűnjön, és valóban egy biztonságos, békét teremtő és fent tartó, mindannyiunk közös Európája jöhessen létre.

FELHASZNÁLT IRODALOM

Jogszabályok:

1. 2007. évi II. törvény - a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról - (elfogadva és kihirdetve 2007. január 5-én)
2. Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata (elfogadva és kihirdetve az ENSZ Közgyűlésének 217 A (III) határozata alapján, 1948. december 10-én)
3. 1989. évi 15. törvényerejű rendelet - a menekültek helyzetére vonatkozó 1951. évi július hó 28. napján elfogadott egyezmény valamint a menekültek helyzetére vonatkozóan az 1967. évi január hó 31. napján létrejött jegyzőkönyv kihirdetéséről

Szakirodalom:

4. Roland Cayrol: Les Français, le racisme et la lutte anti-raciste, in: Commission nationale consultative des droits de l'homme. 1992. La lutte contre le racisme et la xenophobie. Párizs, La documentation française, 1993, 59-67.o.
5. Samuel Huntington: A civilizációk összecsapása és a világrend átalakulása. Európa Könyvkiadó, Budapest 2006.,342 o.
6. Thomas Pettigrew, Wattson Meertens: Le racisme voil: dimensions et mesure. in: Michel Wieviorka, szerk. Racisme et modernité, Párizs, La Découverte, 1992., 109-126.o.
7. Csepeli György–Fábián Zoltán–Sik Endre (1998): „Xenofóbia és a cigányságról alkotott vélemények” in: Társadalmi riport 1998, Kolosi Tamás, Tóth István György, Vukovich György (szerk.). Budapest: TÁRKI, Pp. 458–489.o.
8. George Frederickson: Racism. A Short History. [A rasszizmus rövid története.] Princeton University Press, Princeton–Oxford, 2002. 51–95.o.
9. Görbe Attiláné Dr. Zán Krisztina – A magyarországi migráció helyzete, kezelésének feltételei és lehetőségei, Doktori PhD értekezés, 2010., Budapest, 83.o.
10. Jesse Eckhard: Politischer Extremismus in der Bundesrepublik Deutschland, Bonn.,/ISBN-10: 3531141937, 1996., 23-27.o.
11. Kevin Eibel: A marketingeszközök alkalmazása, anyaggazdálkodás és raktárgazdálkodás, XXXII. évfolyam 1. és 2.szám,/ISBN: 0139-1054, 1994.,

¹⁷Tanács 2008/913/IB számon a rasszizmus és az idegengyűlölet egyes formái és megnyilvánulásai elleni, büntetőjogi eszközökkel történő küzdelemről kerethatározatot alkotott (elfogadva és kihirdetve 2008. november 28.-án)